

ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ετησία Δρ. 18

Εξάμηνη » 9

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ : ΠΟΛ. ΚΑΛΔΗΣ

Είδωσις επί της τέλης
ΡΕΝΟΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

Το περιοδικόν εφέγγεται
μόνον διά τὰ ἀντιγράφα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μυδαγωγός Δόδνη Μαριάμη, — Πέρασμα Κ. Π. Καβάφη, —
 Ήμενος Κ. Π. Καβάφη, — Θέλω Ρένου Μαργαρίτη, — Αὐταπάτη
 Ρένου Μαργαρίτη, — Τὸ ρόδο κ' ἡ κομπία Ι. Β. Σκουνάκη, —
 Τῆς λαμπρῆς τοῦ ξημέρωμα Ἡλβάτου Πέτρου, Τὰ πράματα τοῦ
 κόδμου Ι. Β. Σκουνάκη, — Παλαιά ἱστορία Κάκη Τωμαδάκη, —
 Σὰ δροσινάκη Ἡλβάτου Πέτρου, — REBUFFADE HARRY THEO
 Ἄπ' τὰ μοναζιά μου Ἡλβάτου Πέτρου, — Γιὰ χάρι τους Κώ-
 δα Μαντζουράνα, — Σαπόλνι τοῦ πνεύμα σου Ἡλβάτου Πέ-
 τρου, — Πλάνο μου ὄντιρο Α. Κ., — Ἀμαρτωλὸς Ρένου Μαργαρί-
 τη, — Χτύποι Καμπάνας Κάκη Τωμαδάκη, — Ἡ νύκτα Γιώργη
 Σωμαλάκη, Πόδο θ' ἄθελα . . . Κώδα Μαντζουράνα, — Ἡ
 ζωὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος Ρένου Μαργαρίτη, — Πραγματεῖαι ἐπὶ τῆς
 γλώσσης Π. Κορνάρου, — Κλαδικιδοὺς Μανόλη Σκαλοῦση, —
 Σημειώματα.

ΑΠΟ ΤΑ "ΕΒΡΑΪΚΑ ΡΟΜΑΝΤΖΑ,,

Ο ΜΥΣΤΑΓΩΓΟΣ

Η. ΤΟ ΕΡΜΑΦΡΟΔΙΤΟ ΠΛΑΣΜΑ

Ὁ Μυσταγωγὸς ἐπιστρέφοντας ἀπ' τὴν ἔρημο τῆς Ἰουδαίας μὲ τοὺς συνιδεάτες του ἀπάντησε μὴ συνοδεία πλούσια ποὺ ἔκοψε ὅλη τὴ δημοσίαν.

Πάνου στὴ ράχη μιᾶς λευκῆς γκαμήλας εἶταν στημένο ἓνα σκῆνωμα ρηγωτὸ σκιάζοντας τὸ πῶδ παράδοξο πλάσμα καθισμένο σὲ παχὺ χαλί. Εἶχε τὸ κεφάλι ωραίου ἔφηβου μὲ τὴν κόμη ξανθὴ καὶ πηχτὴ θερισμένη ὡς τὸν αὐχένα καὶ πιασμένη γύρω ἀπὸ διάδημα χρυσῶν μικρῶν λωτῶν ποὺ ἔληγε κατὰ μέτωπο σὲ μεγάλο ἰασπινο λωτό. Ἐνα πολύτιμο ἔρρινο τρυποῦσε τὴ μύτη του, καὶ δυὸ γυριστὰ φύλλα μανδραγόρα χρυσοζωγράφιζαν τὰ μάγουλά του. Ὁρριμα στήθη συγκρατιώτανε ἀπὸ φάλαρα μαύρων ρουμπινιῶν καὶ γαλανόψαρο θέριστρο ὡς τίς κνήμες ἄφινε νὰ λάμπει ἢ κοιλιὰ του σὰν αὐγὴ. Ἀπὸ κάθε βραχίονα κρεμόνταν ἀκόμη ἕξη σειρὲς μαύρων ρουμπινιῶν κροταλλιστῶν ὡς τὴν λευκὴ γυμνότη τῶν ποδιῶν του. Καὶ μιὰ ἀκολουθία ἀπὸ δέκα σκλάβους ἔφηβους Ἀραβες μὲ χρυσοὺς κρίκους στ' ἄκρα συνεπλήρωναν τὴν συνοδεία του.

Ὁ Μυσταγωγὸς σταμάτισε στὸ μέσο τῆς δημοσίας καὶ μὲ τὸ ἄπαθο ὕφος του ἀποτάθηκε στὸ παράδοξο αὐτὸ πλάσμα :

—Ποῦ νὰ πηγαίνει ἢ ἔρμαφρόδιτη κόρη τῆς Βασίλισσας Μυριάμ, μὲ τόσο πλοῦτο ἀνάμεσα στὴν ἔρημο ;

—Δὲν σ' ἐνδιαφέρει Θεουργιστὴ ποῦ πηγαίνει ἢ πριγκήπισσα τῆς Ἰουδαίας, τοῦ ἀποκρίθηκε τὸ ἔρμαφρόδιτο πλάσμα ἐτοιμῶ γλωσσο.

—Ἄν πηγαίνεις Σαλέμ (Σαλώμη) γιὰ τίς σπηλιές τῶν Ναζιρ νὰ σοῦ μάθουν τὸ «...χορὸ τῆς ἀκρίθας ἀπὸ κα κοπιάζεις γιὰ τὴν ἐκείνοι εἰσεχώρησαν στὸ κέντρο τῆς ἐρήμου.

—Ἄνοιξέ μου, τὸ δρόμο δημαγωγὸν καὶ δὲν ἔχω λόγια γιὰ σένα, μεταπάντησε ἢ ξανθὴ

Σαλέμ στὸ Μυσταγωγό, ἀφίθυμη μὲ μάτια ποῦπερναν τὴ λάμψη τῆς ἄτρεμης φουρτούνας.

—Ἴσως νὰ πηγαίνεις στὴ Νεκρὴ Θάλασσα γιὰ νὰ διδαχτῆς κολύμβι ποὺ τὰ βαριά νερά της δὲν πνίγουν κανένα, ἔξακολούθησε ἀτάραχος ὁ Μυσταγωγός.

Ἄφισε τὸ δρόμο ἐλεύθερο στὴν κυρίαρχο σου πλάνε συμβουλάτορα ἂν δὲν θέλεις νὰ σοῦ διπλώσω τὴ γλώσσα, βρυχήθηκε τὸ ἔρμαφρόδιτο πλάσμα τότε, καὶ ἂν ἔχεις κλίση γιὰ τὴ διαλεκτικὴ περίμενε αὐριο στὸ δῶμά μου τὴ νύχτα νὰ σοῦ τὴν διδάξω.

—Κι' ἢ ἔρμαφρόδιτη πριγκήπισσα τῆς Ἰουδαίας ἔσυρε τὸ χρυσὸ χαλινάρι τῆς λευκῆς γκαμήλας, καὶ διάβηκε μὲ τὴ συνοδεία τῆς πλάγι ἀπὸ τὸ Μυσταγωγὸ ποὺ τὴν κοιτοῦσε χλευαστικῶς.

Θ. Ἡ ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΤΗΣ ΑΡΑΒΙΑΣ

Στὸ Χακέλ—Λαμά, πολὺ αὐγὴ, ἓνας ὁμιλος Πουβλικάνων εἶχεν ὀδηγήσει μιὰ γυναῖκα νὰ λιθοβοληθῆ ἀπ' τὸ πλῆθος κατόπι, καὶ ὁ Μυσταγωγὸς ἀπονύχτερος λήγωσε.

Ἦταν μιὰ νέα μαύρη μ' ἔξοχες γραμμὲς, ντυμένη κατακόκκινα, σηριοκασμενὴ ἔσθητα, καὶ τὸν ὄγκο τῆς ἐρριώδικης κόμης τῆς ἔσφιγγε πλατὺ διάδημα καταλήγοντας στὸ μέτωπο σὲ τεράστιο ρουμπίνι. (Ὁμοια μὲ τίς χορεύτριες τῶν καταραχτῶν τῆς Νουβίας.)

Ἦταν δεμένη καὶ πεσμένη στὸ βράχο, ἔξαντλημένη.

—Μὴ σημώνεις Ἐξορκιστὴ τὴν ἔνοχη γυναῖκα, εἶπε ὁ Κεντυρίων στὸ Μυσταγωγό, γιὰ τὴ εἶναι θέλημα τοῦ Τετράρχη νὰ πεθάνῃ.

Ὁ Μυσταγωγὸς στάθηκε στὸ βῆμά του, καὶ φώναξε στὴν προγεγραμμένη σὲ γλώσσα ἀραβικὴ :

—Ποιὰ εἶσαι σὺ ξένη ποὺ θὰ λιθοβολήσουνε ;

Καὶ τ' ἀπάντησε ἢ μαύρη γυναῖκα στὴν ἴδια γλώσσα, μὲ χεῖλη σιφὰ ἀπ' τὴν πόσκα, ποὺ εἶχε ποτισθεῖ :

—Ἦσοῦ Ναβή, εἶμαι ἢ κόρη τοῦ Βασιλῆα Χαρεθ ποὺ ἀσπάστηκες μικρὴ στὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου, πρὶν πολλοὺς καιροὺς, δταν εἶχες ἐπισκεφτεῖ τὴν πατρίδα μου Πέτρα.

(Ἡ Συνέχεια στὸ ἄλλο)

ΛΥΣΗΣ ΜΑΡΜΑΡΗΣ

ΠΕΡΑΣΜΑ

Εκείνα που δειλά φαντάσθη μαθητής, είν' άνοιχτά, φανερωμένα έμπρός του. Καί γυρνά, και ξεφυχτά, και παρασύρεται. Κι' ώς είναι (για την τέχνη μας) [σωστό,

το αίμα του, καινούριο και ζεστό ή ήδονή το χαίρεται. Το σώμα του νικά, έκνομη έρωτική μέθη και τα νεανικά μέλη ενδίδουσε σ' αυτήν.

Κι' έτσι ένα παιδί απλό γένεται άξιο να το δούμε, κι' απ' τον Ύψηλο της Ποίησης Κόσμο μιά στιγμή περνά κι' αυτό— το αισθητικό παιδί με το αίμα του καινούριο και (ζεστό.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Ι Μ Ε Ν Ο Σ

«... Ν' αγαπηθεί ακόμη περισσότερο ή ήδονή που νοσηρώς και με ήδονή αποκτάται σπάνια το σώμα βρίσκοντας που αισθάνεται όπως (θέλει αυτή— που νοσηρώς και με φθορά, παρέχει μιάν έντασιν έρωτική, που δεν γνωρίζ' ή ύγεια...»

Απόσπασμα από μιάν έπιστολή του νέου Ίμένου (έκ πατρικίων) διαβόητου έν Συρακούσας επί άσωσης, στους άσους καιρούς του τρίτου Μιχαήλ.

(Ανέκδοτα) ΛΑΕΝΑΝΔΡΕΙΑ 1923

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Θ Ε Λ Ω ...

Θέλω από τόπους μακρυνούς, που σύννεφα γαλάζια τους σφιχτοαγκαλιάζονται, ανάλαφρα να πνεύσουν κάποια άγέρια άπαλά, με άρμονία πλέρια της λύρας μου να κρούσουνε τις μαγικές χορδές.

Και από κάποιους ουρανούς που — άγνωροι ώς τα (τόρα— την σαϊτιά δεν δέχτηκαν ανθρώπινης ματιάς, ποθώ κάποιο φανέρωμα μιās πλέριας όμορφάδας που να λιγώσει της ψυχής τα έκστατικά τα μάτια.

Κι' ακόμη θέλω απ' της αύγης την δροσερή άνθο— (δέσμη ένα λευκό τριαντάφυλλο στο στήθος μου στολίδι την ώρα που προσφέρει μου σε κύπελλο γαλάζιο ένός γαλήνιου όνειρου το γάλα ή Γαλήνη.

Κι' από το αίμα τάλικο που πνίγεται ο Γήλιος όταν κεντάη του την καρδιά με σαϊτιές ή δύση ένα ποτήρι λαχταρῶ την ώρα που ο πόθος λιγώνει με ο άδάμαστος σε πορφυρό μεθύσι.

ΡΕΝΟΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

ΑΥΤΑΠΑΤΗ

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΝΩΛΗ ΣΚΟΥΛΟΥΔΗ

Μαυρίλα γύρω· στα πάντα άπλωμένη ή σκοτεινιά τόσο, που λές πως όλα είναι κρυμμένα απ' τα θλιμμένα μάτια με άπονιά ακόμη και τα πιο γλυκά, τα πιο αγαπημένα που δίχως να τα βλέπη ο Νους, τα νοιώθει, από διαίσθηση θαμμένα —χλωμά, ξανθά, μενεξεδένια—

σε κάποιους άλλους ουρανούς με όμορφα όνειρένεια. Ούτε σκιά δεν φαίνεται τριγύρω· τόσο ή μαυρίλα μου σφίγγει την καρδιά που, λές, και πως αυτή την ύπαρξή μου την χάνω μέσ' στη σκοτεινιά.

Και μόνο ένα λεπτό μύρο σκορπίζεται γύρω και σάμπως νότες φτερωμένες ανάλαφρα πετώντας— μεθάνε την ψυχή προλέγοντας μιάν άρμονία πλέρια

Έτσι γλυκειά ώς εἶν' ἡ προσευχή
 πού σάν γοργοκυλᾶν λένε ταστέρια
 πρὸς τοῦ ἀπειροῦ τὴν αἰώνια ψυχή.
 Ποθῶ τὸ φῶς· ἄχ τι χαρὰ θὰ δώση
 ἢ λάμψη του στὴν ὑπαρξή μου!
 Ποθῶ τὸ φῶς· γιὰ τόση γλύκα—τόση
 ἐξίλαστῆρια δίνω τὴν ζωὴ μου.
 "Αχ τι χαρὰ θὰ δείξῃ τὸ τριγύρω
 ἀπ' τοῦ φωτὸς περιχυμένο τὴν αὐγή,
 τόση πού θὰ μὲ κάμῃ νὰ νομίσω
 πῶς ἄφησα γιὰ μιὰ στιγμή τὴ γῆ
 μὲ τίς πολλὲς ἀσχήμειες πίσω,
 πρὸς τοῦ φωτὸς πετιῶντας τὴν πηγὴ.
 Καὶ ἴμως νὰ! ἀτέλειωτη ἡμέρα
 μοῦ φώτισε τὴν γύρω σκοτεινιά
 καὶ ἀπὸ κάποιο μαγικὸν ἀγέρα
 ὁ πέπλος πού ἐκάλυπτε τὰ πάντα
 σηκώθηκα πέρα ὡς πέρα
 μὲ μιὰ.

Μὰ ὠϊμένανε ἐκείνη ἡ φριχτὴ θεά
 κάποιας ἀνέλπιστης ἀσχήμειας
 πού μέσα της κι' ἡ κάθε ψηλὴ "Ἰδέα
 ξανοίχτηκε στὸ φόντο τρανῆς γύμνιας
 μέσα σὲ σφαῖρα νέα

τῆς ἀσχήμειας.

"Ὡ πίσω ἔλα σὺ σκοτάδι
 καὶ κάλυψέ τα ἀπ' τὴν ἀρχὴ
 στοῦ μυστηρίου μέσα τὸ ὑφάδι
 ἀκόμη καὶ αὐτὴ μου τὴν ψυχή.
 Διασκέδασέ μου τὴν τρομάρα.
 Ποθῶ μέσ' στὴ δική σου τὴν μαυράδα
 ἐκείνη τὴν τρολλὴ λαχτάρα
 γιὰ κάποια ἀπόκοσμη δημοφάδα
 πού ὄλο ἀρμονία γιομάτη
 ἐνόμιζε κρυμμένη ἀπὸ τὸν πέπλο
 τ' ἀστενικό μου μάτι.
 "Αχ πῶς σὲ λένε σένα.
 —Αὐραπάτη

— ||||

ΡΕΝΟΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

🌀 ΤΟ ΡΟΔΟ ΚΓ' Η ΚΟΠΡΙΑ 🌀

Εἶπε τὸ ρόδο στὴ κοπριά πού ἦταν φυτεμένο
 πού ἦτανε χιλιόμερο, μὲ τῆς κοπριάς τὴ χάρι.
 «Ἐγὼ δὲν εἶμ' ἀγραάκθο, κοινὸ τῆς γῆς χορτάρι
 ἐγὼ δὲν πρέπ' ἀπάνω σου, τῆς βρώμικης, νὰ μένω.

Τότ' ἡ κοπριά ἐγύρισε καὶ τοῦπε : «τὸ γνωρίζω
 πῶς εἶμαι μαύρη κι' ἀσχημὴ, καὶ προᾶμα τιποτένιο]
 καὶ σ' εἶσαι τριαντάφυλλο, καὶ σ' εἶσαι χρυσαφένιο»
 ὅμως αὐτὰ τὰ κάλλη σου, ἐγὼ σοῦ τὰ χαρίζω».

I. B. ΣΚΟΥΝΑΚΙΣ

🌀 ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΗΣ ΤΟ ΞΗΜΕΡΩΜΑ 🌀

Στῶν συνορόπαντρων τ' ἀφράτα στήθια,
 σάν τὸ νεράκι παιζοτραγουδάη
 ἀνάμεσα περνῶντας σὲ πρασινάδες,
 τοῦ πόθου ἢ λαύρα ξεχειλίζει.

Κ' ἓνα «Χριστὸς Ἀνέστη» γλυκολένε
 στ' ἀγιάζι τῆς νυχτὸς μύρια χειλάκια,
 π' ἀνάλαφρ' ἀνεβαίν' ἢ προσευχὴ τους
 εἰς τοῦ μυστηρίου ὄντας τὸν πέπλο.

Προχθὲς ἀχοῦσε ἡ μαρτυρικὴ καμπάνα
 σήμερα ἴμερους γεννᾷ ἢ λαλιά σου,
 γλυκειά Ἀφροδίτη, ἀπ' τῶν λουλουδιῶν τὸ μύρο
 ἀναβρυσμένη πὺ καθάρια!

"Ὡ νοῦ! σὺ τ' ἀκαλαίσθητο θηρίο,
 σήμερα ἓνας ἥλιος, γλυκοπορφυρώνει,
 γεμάτος, γῆ καὶ θάλασσες καὶ ὄρη
 κι ὄλα λαλοῦν «Χριστὸς Ἀνέστη»!

19—4—23

ΗΛΙΒΑΤΟΣ ΠΕΤΡΗ

🌀 ΤΑ ΠΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ 🌀

Λένε πῶς εἶνε ψεύτικα τὰ πράματα τοῦ κόσμου
 ὅτ' ἡ καρδιά μ' ἐπιθυμεῖ, κι' ὅτι θεωρεῖ τὸ φῶς μου,
 ἢ δροσινάδα τ' Ἀπριλιοῦ, τοῦ κάμπου τὰ λουλούδια,
 ὄλες οἱ χάρες, οἱ χαρές, τὰ γλένδια, τὰ τραγούδια.

Λένε πῶς εἶνε μάταια, κι' ὄλα στὸ κόσμο βάρη
 καὶ τὸ χρυσάφι κι' ὁ παρᾶς καὶ τὸ μαργαριτάρι.
 Ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις, δὲν εἶνε λέν' ἀλήθεια
 παρᾶνε ὄλα ψεύτικα καὶ πλᾶνα παραμύθια

Αὐτὰ μοῦ λέν' οἱ ἄνθρωποι· μὰ ἡ καρδιά μου πάλι
 ἄμα θὰ ἰδῇ τὸ κάθε τι, μὲ δύναμι μεγάλη
 κτυπᾷ, κτυπᾷ καὶ λέει μου : «ἂν θέλεις τὸ καλὸ σου
 μὲ κάθε τρόπο κάνετο ὀλότελα δικό σου.»

I. B. ΣΚΟΥΝΑΚΙΣ

ΠΑΛΗΝΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

Κάποιο βράδιασμα εις τὸ ποτάμι πίσω
τὸν πόνο μου ἐπῆγα νὰ μετρήσω.
Γρήγορα γουργουρίζοντας κυλοῦσε
τὸ ποταμάκι τὰ καλάμια λὲς φιλοῦσε.
*Στὴν ἀκροποταμιὰ λίγο γυρισμένη
ἴστος ρεῦμα τὰ λουλούδια λυπημένη
ἔρχοιεν πὸς τῆς στολίζαν τετραξάνθα μαλλὰ
μὰ κόρη.— Ἡ ἱστορία εἶναι παλιὰ.—
—Γιατὶ τὰ ρίχνεις τὰ λουλούδια τὰ πλεγμένα
εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ, γαληνεμένα
πὸς τρέχουνε τὸ φυσικὸ τῶν πάντα δρόμο;
Ἐγύρισε χτυπώντας με στὸν ὦμο
καὶ μοῦπε—τὰ λουλούδια κι' ἡ χαρὰς,
ἀχτίνας πὸς στολίζουσι ποτάμι καὶ βουνὰ
περνοῦνε καὶ γυρίζουσι καὶ χάνονται ξανά.
Τῆς θύμησες εἶτε χαρὰ εἶτε πόνος
τῆ λήθη φέρνοντας σκεπάζει ὁ χρόνος.
Καὶ τὰ λουλούδια κάπου θε νὰ σταματήσουν
μακριά. Τὰ μάτια μου δὲ θ' ἀντικρύσουν,
καὶ θ' ἀποφύγουνε ἴστος ἀντίκρουσμα τῆ λύπη,
πὸς φέρνει ἡ ἀγάπη πὸς ἴστος φυγε καὶ λείπει.
Μὲ κάνει πῶς ὡμορφη κι' εὐτυχισμένη
καὶ πῶς ξανθὴ ἡ ἀγάπη ἡ προδομένη.
Γρήγορα γουργουρίζοντας κυλοῦσε
τὸ ποταμάκι: Τὰ καλάμια τοῦ φιλοῦσε.
Κι' ἐγὼ γυρίζοντας τῆ γιόμισα φιλιὰ
«Δίχθη χεῖς» . . . Ἡ ἱστορία εἶναι παλιὰ.

*Αθῆναι 13 Μαρτίου 1925

ΚΑΚΙΣ ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

ΣΑ ΒΡΑΔΥΑΣΗ

Ἔρχεται ἡ νύχτα. Τὰ ξανθὰ μαλλιά της πὸς ἀφημένα
χρυσὸ στεφάνι, ὠροσεληνοφώτιστο πλέκουν,
καὶ τῆ μορφῆ της δείχνουνε ἀσημοκουκλωμένη
καὶ μ' ἀλαφρὸ καὶ ἔξοκαπὸ τὸ στήθος π' ἀνασαινει.
Τρυφροῦ ἡ σιγαλιά... Ἀπλωτὰ τὰ πούπουλα φτερά
[της
σκεπάζουν κάθε ὄνειρο, μερώνουν κάθε πόθο.

Μόλις ἡ λεβεντόκορη κορμοστασιά τῆς μέρας
μὲ μεγαλεῖο ἀνείπωτο προβάλλει ἀρμοτοδόμος
κάθε λαχτάρας πλέξιμο, κάθε ὄνειρου νεφάκι
καπνὸς κι' ἀέρας γίνονται... Καὶ τώρα ὅταν ἡ δύση
μυροχαριτοτόλιστη καὶ σκοτεινοβλεπούσα
προβάλλῃ, ἀργυρομάλαμα κι' ἀμέθυστο τὸ κάνει
τῆς μέρας τ' ἀπορριξιμῶ, κ' εἶναι τῶν πόθων πλέχτρα
καὶ τῆς ιδέας καὶ τῆς χαρᾶς τὸ κατακάθισμά ναι...
Κ' ἐσὺ καρδίᾳ μου, πὸς ὡς ἐδὰ ἦσαν μικρῆς ἀγάπης
καὶ ταπεινῆς προσκυνητῆς, ἔβγα καὶ πιάσε βίγλα
καὶ φύλαξε τῆ μιάγισσα καὶ σκότωσε τῆ μέρα,
πὸς μᾶς κρατεῖ στῆς ταπεινῆς ζωῆς μας τὸν ἀγῶνα.

Μάρτιος 1925

ΗΛΙΒΑΤΟΣ ΠΕΤΡΗ

REBUFFADE

Τὴν ὥρα πὸς γονάτισα μπροστά της
Κ' ἔκλαια πικρὰ καὶ τῆς ζητοῦσα χάρι
Στήλωσε μπρός μου ὀρθὸ τὸ ἀνάστημά της
Καὶ μ' ἔσπρωξε στὴ γῆς μὲ τὸ ποδάρι.
Μὰ, ὅταν ἐγὼ σηκώθηκα ψηλά
Σὰν πύργος μὲ τὸ ἀντρείκιο ἀνάστημά μου,
Γονάτισε μπροστά μου, χαμηλά,
Στὰ πόδια μου—σὰν γάττα ἐσύρθη χάμου . . .
Τότε, ξαναγονότισα μ' αὐτὴ,
Κ' ἔτσι στὸ σπῆτι πὸς εἴμαστε μονάχοι,
Τῆς εἶπα μυστικά, σὰ ζῶο, σ' αὐτὴ,
Σὰ ζῶον ἀνταποκρίθηκε κι' αὐτὴ,
Στὸ ζῶο—καθὼς τῆ χάδευα στὴ ράχη.

HARRY THEO

ΑΠ' ΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ ΜΟΥ

Πέρασα μέρες νύχτες ψηλά σ' ἓνα βουνάκι
σ' ἓνα μικρὸ καλύδι, ἀνάλαφρο τ' ἀγέρι
ἀλαφρογλυκοπιρίζει ἀπὸ βραδύς ὡς τ' ἀπο-
διαφύτισμα τῆς μέρας στὰ φύλλα μυστικὰ.

Κ' ἐκεῖνα μουρμουρίζαν τῆς ἐρημιᾶς τραγοῦδι
κι' ὅταν μ' ἐπικίρῃ ὁ ὕπνος στὰ οὐράνιά του ρόδα
πάνω νὰ μὲ κοιμίση, τότες ἀπὸ τοῦ κόσμου
σὰν ἐφευγα τὴν ἔννοια, τάκουα νὰ μιλῶν.

Μιλοῦσαν γλώσσα ξένη, τὰ γνώστου θυγατέρα,
τῆς ἐρημιᾶς γητεύτρα, τὰ πείρου ὅταν τὰ στρα
φωτίζανε γλυκὰ τὸ βουνάκι μας ὄριο
καὶ στὰ χροὸ φῶς τῶν ἐπλεε ἡ πλάση:

«Ποῖος ξέρει ἐκεῖ πέρα σταφάνταστα πλάτια,
πὸς χάος καὶ τάρταρος ἀφίχτανταμῶνουνται, ἴσως
ἐκεῖ πὸς τὸ ὕστερο ἀστεράκι θὰ λάμπῃ
μὴν εἶναι τὰ γνώστου ἡ τρομάρα λυμένη . . . »

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1924

ΗΛΙΒΑΤΟΣ ΠΕΤΡΗ

≡ ΓΙΑ ΧΑΡΙ ΤΟΥΣ ≡

Σάν εδωκρέθηκα τήν πολιτείαν
και πόθησα τήν μοναξιά
τόν δρόμον έβαλα μπροστά μου
και έξω φεύγω πολύ μακριά
στήν έρημιά, στήν μοναξιά.

Άρκετά δάδισα, κι' εις ένκ δάσος
μεγάλο, πυκνόφυλλο και δροσερό
έρταξα. Όλη μου σχεδόν ή μέρα
είχε περάσει και δε:λινό
ήτονε. Κι' έγώ 'πα σκαλά 'ναι δώ»

Γύρισα κι' είδα τήν πρασινάδα
τά άνθισμένα χλωρά κλαδιά,
όπου μυρίζοντας ή μαντζουράνα
τό δάσος γέμιζεν από ερωδιά.
Τι άνγκούφιση στήν σιγαλιά!

Άκούω γύρω και τά πουλάκια
πού κελιδώνοντας μελωδικά
τό ύστερό τους λένε τραγουδι:
ώσπου νά έρθη ή νυκτιά
εις τήν δική τους νά μπούνε φωλιά.

Πέρασ' ακόμη λιγάκι ώρα
και νύκτα πλάκωσε σκοτεινή
δέν φκίνονται άνθη, ούτε πουλάκια,
θηρία ακούονται: έδω κι' εκεί,
πού βγαίνουν γυρεύοντας τή νύκτα τροφήν.

Άν ίσως κι' έλθουν έδω τά θηρία,
— αρχίζω νά σκέπτομαι —, τι θά γενώ;
και λέω μέσα μου πώς κι' άν με φανε
στό μέρος τούτο τ' έρημικό,
κι' αυτός ό θάνατος είναι γλυκός.

Όστόσο' αρχίζω νά συλλογιέμαι
πώς για χατήρι μερικών
είναι ανάγκη και πρέπει νά ζήσω.
Προφυλασόμενος εξαγρυπνώ
ώσπου ήλθ' ήμέρα' και νά με ζω!!!

Ναι! ζω και τώρα μέ νειές δυνάμεις
θά τόν τραβήξω της ζωής
τό δρόμο. Άδιάφορο, άν υποφέρω,
θά υπομένω. Ριζι! 'ναι μερικοί,
πού για χατήρι τους πρέπει νά ζήσ,
μου λέει μέσα μου μιá φωνή.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΑΣ

ΞΑΠΟΥΣΕ ΤΟ ΠΝΕΜΑ ΣΟΥ... ☞

Νύχτα. Κι' ανάλαφρη πνοή απ' τών πουλιών τά
[στήθια

γλυκοκοιμίζε: τή ζεστατική κι' άρχοντική σου σκέπη
μέσα σέ χίλους έδρωτες, στών λογισμών τό διάδω.
Τά ζούμπερα ήταν στό μαντρι' κι' ό σκύλος ήσυχάζει
άποσπεριδοφύλακας. . .

Στο γείτονα τό σπιτικό, σμίγοντας δυό φωνίτσες:
τού Έρωτα μέ τό πάλιο και τρισευλογημένο
(δγαρμένο από τά τρισεκτα κάθε φυλής, κάθε Έθνους)
δισόλι, πού ή θεωρία ρυθμός είναι του κ' οι χορδές του
μιá άχο όκρειά, προφητική, μιá ρίμα ζήσης κ' ένκ
μελλούμενο χαμόγελο κ' ή άλλη της μαντινάδας,
πού μνήμη και εξαλησμονιά, πού άγνωρισιά και γνώση,
πού ταπεινότη και ψηλά πκλάτια μαρμαρένια.
Νά! ή ζωή, ό θάνατος και της ψυχής ή έγνοια.

Ξαπόυσε τό πνεμα σου σέ τέτοιου είδους πόθους,
πόθους άγνους, πέθους καρδιάς εξαχαρδαλωματάδες
και κύλισε σιργουλευτά στήν άγκαλιά τή λάδρη
πού έρωτας και πόθος κι' άρχοντιά και πλάνεψη φω-
[λιάξουν

ΑΠΡΙΑΝΗΣ 192:

ΗΛΙΒΑΤΟΣ ΠΕΤΡΗ

☞☞ ΠΛΑΝΟ ΜΟΥ ΟΝΕΙΡΟ ☞☞

Στό γέμα του ήλιου κατά τό βραδάκι,
ποιός τάχα σ' έσπρωξε κοντά μου;
Και μέσ' στό χουσοπράσινο τό λειβαδάκι
για μιá στιγμή σ' εκράτησα στήν άγκαλιά μου.

Κόσμος όλόχουσος κι' ονειράτα πεσμένα
για μιá στιγμή άπλώθηκαν μπροστά μου'
ποιά πλάνη δύναμη τάχε πλασμένα;
ποιά άσπλαγνη μοίρα τάχε γραφτά μου;

Και νόμισα ό δύστηνος για λίγο,
πώς άραξα σέ ήσυχο λιμάνι,
μά γώ βρισκόμουνα ακόμη
στό φουσκωμένο πέλαγο, στήν πλάνη!

Α. Κ.

ΑΠΟ ΤΑ ΕΙΔΥΛΛΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ

ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ

Πρὸς τὴν Ἀμαρυλλίδα μου φάλλω ἓνα τραγουδάκι,
τὴν ὥρα πού ὁ Τίτυρος βόσκει ψηλά τις αἴγες.
Ὁδήγησέ της, Τίτυρε, στή δροσερή τὴ δρύση
καὶ τήρα, ἀγαπημένε μου, μήπως σὲ κουτουλήση
ἐκεῖνο τὸ θαρβᾶτό μου, ξαννότριχο τραγάκι.
Ἀμαρυλλίδα μου γλυκειά, γιατί μὲς ἀπ' τὸ σπήλιο
τὸ ὄριο κεφαλάκι σου δὲν θάβανεις νὰ καλέσης
τὸ φίλο τὸ μικρούλη σου; μὴ μὲ μισῆς ἀλήθειαι;
Μήπως σοῦ φαίνομαι ἀσχημὸς ἢ τραογένης τάχα,
νοφούλας μου, ἀπὸ κοντά; Ἄ! σὲ πιγυμὸ μὲ φέρνεις.
Γιὰ δὲς σοῦ φέρνω ἀπ' τὴ μηλιά σου μούρες δέκα μῆλα
καὶ αὔρια, ἀγάπη μου, καὶ ἄλλα θὰ σοῦ κόψω.
Ἔλα, λυτήσου με, σκληρή. Μακάρι νὰ γινόμουν
μιὰ μέλισσα στὸ σπήλιο σου δομῶντας νὰ πετάξω
ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν κισσὸ πού σ' ἀπλοσοκεπάζει.
Τώρα ἔννοιωσα τὸν ἔρωτα· σκληρὸς Θεὸς ἀλήθειαι·
λιοντάρι τὸν ἐβούζαξε, σὲ δάση ἀνετρέφει,
γι' αὐτὸ ἕως τὸ κόκκαλο μὲ πλήγωσε τὸν δόλιο.
Ὁ μυροφόρῦδξ, ἡ κάθε μιὰ ματιά σου πού γητεύει,
σκληρὴ νοφούλας μου, πεθῶ στή λαύρη ἀγκυλιά σου
γλυκὰ φιλάει νὰ χωρῶ μὲ φτάνουνε καὶ κείνα.
Θὰ κάμῃς με τ' εὐδωριστὸ στεφάνι νὰ μεδήσω,
πού σοῦ κρατοῦσα, ἀγάπη μου, πλεμμένο ἀπὸ κιστο,
μὲ δροσερὰ τριαντάφυλλα, σέλινα μυρωδάτα.
Ἄλλοι μου τοῦ κακότηχου, γιατί δὲ μὲ ἀκούεις;
Πετώντας τὸ καπὸτο μου στή θάλασσα θὰ πέσω
κεῖθε πού ὁ Ὀλιπὸς ὁ φράς τοὺς τόνους ἀγναιτεύει.
Τόμαθα πὼς δὲν μ' ἀγαπᾷς· μοῦ τῶπε ἡ παπαροῦνα
πού, σὰν προφῆς τὴ ρώτησα, κρούοντας μὲ λαχτάρη
δίχως νὰ μοῦ ἀποκριθῇ στὸ χέρι μου ἐμαράθη.
Μοῦ τῶπε καὶ μιὰ μάγισσα ἀλάθευτη· ἡ Γροίω
πού μὲ ἀγριοδότηνα καὶ κόσκινε μαντεύει,
πὼς τάχα γὼ γιὰ σένα ζῶ, μὰ σὺ περιφρονεῖς με.
Μιὰ διδυμότοκη λευκὴ σοῦ φύλαγγε κατσίκα
πού μου ζητᾷ τοῦ Μέρμωνα ἢ δοῦλα ἢ σταράτην,
ἀφοῦ δὲν μὲ λογαίηξες σὺ, σ' ἐκείνη θὰ τὴ δώσω.
Μοῦ ξεπετάει τὸ δεξὶ τὸ μάτι μου· σημάδι
τάχα νὰ πὼς θὰ τὴν ἰδῶ; δὴ πέρα ξεπλωμένος
ἓνα τραγουδὶ θεὸ νὰ πῶ ἀπ' τὴ φτελιά ἀπὸ κάτω.
Ἴσως μοῦ ρίξει μιὰ ματιά· δὲν εἶναι· ἀπὸ διαμάντι!
Ὁ Ἴππομένης τὴ γλυκειὰ ποθώντας Ἀταλάντη
μῆλα κρατώντας ἔτρεχε· καὶ ἐκείνη ὡς τὸν εἶδε
τρελλάθηκε καὶ αἰσθάνθηκε βυθειὰ γιὰ κείνο ἀγάπη.
Καὶ σὰν ὁ μάντης Μέλκμπος, στήν Πύλο τὴν ἀγέλη
ὠδήγησε, ἡ δόλχηρη τῆς φρόνιμης, μητέρα,
Ἀλφειοβοίας, ἔγειρε στοῦ Βία τὴν ἀγκάλη.
Μὰ τάχα καὶ ὁ Ἄδωνις, τὴν ἄμορφη Ἀφροδίτη
βόσκοντας πάνω στὸ βουνό, δὲν τρέλλαν' ὡς τὸ τόσο
π' ἀγκαλιαστὸ τὸν κράταγε καὶ ἀποθαμμένο ἀκόμα;
Μὰ καὶ τὸν Ἐνδυμώνα ζηλεύω πού κομήθη
τὸν ὕπνο τὸν ἀξύπνητο, ἀγάπη μου, καὶ ἀκόμα
τὸν τυχερὸ Ἰάσωνα πού ἡ Δήμητρα ἐράστη.
Τραγουδὶ δὲν θὰ ξαναπῶ ἄς μὲ σπαράξουν λύκοι
ἀφοῦ ὁ τόσος πόνος μου ἀναίσθητη σ' ἀρῆνει·
αὐτὸ γιὰ σένα πῶς γλυκὸ θεὸ νάνε καὶ ἀπ' τὸ μέλι.

(Μισοῦραδν)

ΡΕΝΟΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

ΧΤΥΠΟΙ ΚΑΜΠΑΝΑΣ

I

—Καμπάνα· δὲ πλάγιόγευμα δὲ ἔργο ομηροκεκλιδῆ
βουθὴ γιατί δ' ἀφήσανε καὶ ἀκίνητη νὰ μείνῃς
τόσον καιρὸ καὶ σήμερα π' ἀνατολὴ δὲ οὐδὲ
ὀκορπίσες μάγισσα λαλιαίς καὶ χτυποῦνε εἴθρο-
[δύνης:]

Ἐγὼ δὲ νόμισα βουθὴ καὶ πὼς παντοσινά σου
θὰ βόπαινες ἀθύνοντας ἄλλοι νὰ τραγουδοῦνε
μὰ τ' ἀκούσα καὶ ἀπόρησα δὲ τὰ χρόνια τὰ στενά
[δου]

τὸν τέλειο τὰ χεῖρα σου ἔργο νὰ ἐλαμοδοῦνε.
—Μὴν ἀποθῆς καί τιμαίγῳ ἢ ἀγάπ' ἢ κοιμισμένη.
Γεννήθηκα, λακνίστικα, θείριψα καὶ τὰ ζῶτα
ἀναψα γύρω ἐρωτικά καὶ ὑπὲρτα λυπημένα

βυθίστικα, δὲ λήθαργο ὡς πού ἡ ζῶη μ' ἀνίστα
ἀπόψε μὲ μιὰ θύμησι. Χαρὰ γιὰ νὰ σκορπίσῃ
ἐχτύπησε τὸ δῆστρο μου δὲ ἔργο ομηροκεκλιδῆ.

ΑΘΗΝΑΙ 30 Μαρτίου 1923

II

Χτυπάει ἡ καμπάνα δὲ βουνό· δὲ φτάνει δὲ τὴ
[καρδιά μου.]

—Ἀγέρα, τί μοῦ τῶπες ὡς πέρα τὰ θυμάδια
μὰς ὅλο κινεῖς ζῶης δὲ τὸν ἀνταρξία μου·
Ἐβράδιασε... Νὰ εἴδῃς γυμνοῦ τὰ κοπάδια
μὲ τὸ δοδικό, καὶ ὁ χωρικός πού ὡς τώρα τὴ γῆ δικά-
[ῶτα]

ἀφύνει τὴ διαλιάσο του καὶ μέγα του ἀνάσσει
τὸ ἔργο δὲ μὲν αἰσθημα καὶ τὸ σταυρὸ του κἀνει
τὸ δέλι τὸσὺν εὐμορφία σκορπίζει, μὰ θλαμμένα
καὶ δὲ τρικυμισμένη μου γιατί τώρα νὰ θῶνα,
καρδιά ἢ ἀπαγοῦτευσίς; Ἀλλοίμονο δὲ μὲνα!

Χτυπάει ἡ καμπάνα δὲ βουνό, γιὰ ὅποιον ἀγαπάει.
Καρδιά τῆς διδερόπορταε γιατί δὲν δέης χτυπάει
Χτυπάει ἡ καμπάνα δὲ βουνό μὰ μὲνα γροασμένη
μόνο τὸ θάνατο ἢ καρδιά ἀκούει καὶ προδύνει.

ΑΘΗΝΑΙ 5 Ἀπριλίου 1923

ΚΑΚΙΣ ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

ΓΙΩΡΓΗ ΣΥΡΜΑΔΑΚΗ

◀ Η ΝΙΟΤΗ ▶

Τὴν ἀγαλίνωτη σέρνοντας νιότη, πού τὴν κάνει
νάποθευέται ἀπὴ μὰ τὸ χτύπημα τῆς μοίρας καὶ
νὰ θεριεύῃ ἀπὴν ἄλλη τὸ ξετίσιωμα τὸ τωρινὸ τῆς
κοινωνίας, ζητοῦσα σὲ κέντρα ἀταίριαστα τῆς ἑακου-
στῆς γενιᾶς μου τὸ βοτάνι τῆς λησμονιάς.

Πότε στ' ἀνήλια καπηλιὰ ζητοῦσα στ' ἀναθύ-
μασμα νὰ τόβρω τοῦ κρασιοῦ καὶ πότε θέλοντας νὰ
γλεντήσω τ' ἄχαρα νιάτα μου πρὶν ἄθελα τὸ ναυαγι-
σμένο μου κορμὶ ἀναγκαστεῖν ἀκλουθήσῃ τοῦ χά-
ροντα τ' ἄρμα, ζητοῦσα σὲ ξένες ἀγκαλιές πού μὲ τὰ
βυδάνια τοὺς φιλά μ' ἀνάβαν τὸ κορμὶ, νὰ λησμο-
νήσω τὸ εἶναι μου, πού ἡ μοῖρα ἔρριξε πεντάρφανο

στούς δρόμους, αρπάζοντας με μιὰ της ιδιοτροπία τους δικούς μου.

Στὸ ραβδί στηρίζοντας τὸ κορμὶ ἀνεβαίνω τ' ἀνεφορί τοῦ Νεκροταφείου πηγαίνω νὰ ξεβαρύνω τὴ κολασμένη μου ψυχὴ, χύνοντας δάκρυα πραγματικῆς μετάνοιας στὸ κοιμητήρι τῶν ἁγιασμένων μου γονιῶν.

Φτάνοντας βλέπω σένα ξέβαφο σταυρὸ τ' ὄνομα τῆς γενιάς μου :

Σιμόνω' ὁ τάφος ἀπεριποίητος, χορταριασμένος μοῦ δείχνει τὴν ἀμέλεια μου γιὰ τὴ αἰώνια κατοικία τῶν δικῶμου. Μὲ τρεμάμενα χέρια καὶ κλεισμένα ἀπὸ φόβο μάτια γιατί φοβᾶμαι ν' ἀντικρύσω τὴ κορνίζα τους, παραμερίζω τὰ χορτάρια καὶ παίρνω τὸ λιβανιστήρι μιὰ στάλα λιβάνι, ἀπομνάρι ἀπὸ θύμιασμα τοῦ διπλανοῦ τάφου, βάζοντας σ' αὐτὸ προσπαθῶ ν' ἀγάψω. Κόπος χαμένος φαίνεται δὲ θέλουν λιβάνισμα ἀπὸ λιβάνι ξένο' μὲ πέρνει τὸ παράπονο σπερφοτόμενος τὸ βιὸς τοῦ ἄσχοπα σπατάλησα τοὺς δρόμους.

Ζαλίζομα δὲ ξέρω τί κάνω

Μὲ καταματωμένα χέρια κάθουμαι παράμερα νὰ ξεποστᾶσω' σὰ μανιακὸς, μὴ προσέχοντας τίς περιέργες βλέψεις, εἶχα ριχτεῖ καὶ ξερίζωσα μὲ τὰ σκελετωμένα μου δαχτύλια τὰ χορτάρια καὶ τ' ἀγκάθια. "Ένας ὕπνος τοῦ φέρν' ἢ κούραση νοιώθω νὰ μὲ πιάνει

Πέρασε ὥρα πολὺ, ὅταν ξαφνικὰ ἀκούω μιὰ φωνὴ τοῦ σταθιὰ μου χτύπησε σὰ θεία ψαλμωδία, νὰ μοῦ μιλά' δυσταχτικῶς ἀνοίγοντας τὰ μάτια μου βλέπω μιὰ μαυροφορεμένη νιὰ, τοῦ, ἐνῶ ἡ λαλιὰ της μοῦλεγε πῶς ἦταν φόβος μήπως ἀρρωστήσω μὲ τὴ βραδυνὴ ψύχρα καὶ μὲ τὸ τοῦ καθόμου στὸ μάρμαρο, ἢ ματιὰ της ἢ ἀθῶα, κι' ὄχι σὰ κείνες τίς λαίμαργες τοῦ ὡς τότες μὲ περιτοιοῦζαν, περιβάλλοντας μεμμένα προστατευτικῶ, ἀδελφικῶ χαμόγελο, φαίνονταν πῶς μοῦλεγαν στὴ μυστικῶ γλῶσσα τῆς νιότης ΘΑΡΡΟΣ.

* Ἀλήθεια τί δὲ μοῦ λέει αὐτὴ ἢ ματιὰ! ΘΑΡΡΟΣ.

* Ἀλλὰ θάρρος γιὰ μένα σημαίνει νέα βᾶσανα.

* Ἀλλὰ τέτοια ζωὴ τί τὴν θέλω :

* Ἀφοῦ τὴ δοκίμασα σ' ὄλες της τίς ἔχτασες τί μοῦ χρειάζεται :

Μὲ χαμηλωμένα ἀπτὴ ντροπὴ μάτια, γιατί * ντροπὴ ὄμου τὴ κατάντια μου τόλησα νὰ τῆς πῶ :

ἂν ξέρατετε

Ξέρω, ἢ κάλλιο βλέπω, μοῦ λέει ξερά' τὸ ἐρειπωμένο σου κορμὶ φαίνεται πῶς πέρασε μπόρες πολλὲς ἀλλὰ ὁ σκοπὸς τοῦ ζεῖ κανεῖς δὲν εἶνε κείνος τοῦ νο-

μίζεις. Κοίττα στὸ κοιμητήρι' δὲ σοῦ φαίνεται πῶς ἡ λεκασμένη πλάκα θ' ἀνοίξη καὶ θὰ προβάλλουν τὰ πρόσωπα τὰ γονικά σου γιὰ νὰ σοῦ ποῦν :

«— Ἄσπτε, ποῦνε τὸ βιὸς τοῦ σ' ἀφίσαμε ; τὴν ἀνθρώπιση τιμὴ μας γιατί ντροπιασες ;»

* Ἐλα θάρρος' τὰ δεκαοχτὼ σου χρόνια, ἀφίνοντας τίς ἡδονὲς καὶ ξεποστᾶζοντας κάμποσο σένα χωριὸ βουνήσιο, μακρὰ, πολὺ μακρὰ ἀπὸ ξεχαρβάλωμα τῆς κοινωνίας τῆς χώρας, θ' ἀποκτήσουν πάλι τὴ πρότερή τους νιότη.

Νά, πάρε τόνα ἀπτὰ διὸ πούχω κερὰ κι' ἀναφέ τους το :

* Ἐμπρός, τί κάθεσαι ; ἀναφέ το καὶ πήγαινε κι' ὅταν πιά θάσαι μετανοιωμένος καλά, ἔλα νὰ ζητήσης συχώρηση ἀπὸ τὰ γονικά σου. Σὲ βεβαίονω πῶς θὰ τὴν ἔχεις.

Αὐτὰ λέγοντας μοῦ δίνει ἓνα κερὶ ν' ἀνάψω, ἀφοῦ δὲν δέχτηκαν τὸ λιβάνι, θὰ δέχονταν τὸ κερὶ ; σκέφτηκα.

Δὲν τὸ παίρνω' τὴν εὐχαριστῶ λέγοντάς της τότε μόνι λιβάνι καὶ κερὶ θὲ νὰ τοὺς ἀνάψω ὅταν θὰ τάχω ἀγορασμένα μὲ τὸν ἰδρωτὰ μου κι' ἀρχίζω σὰ τρελὸς νὰ τρέχω.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΣΥΡΜΑΛΑΚΗΣ

ΚΡΕΤΑ ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΑ

ΠΟΣΟ Θ' ΑΘΕΛΑ...

* Ἦτο καλοκαίρι καὶ εἶχα ἐπισκεφθῆ τὸ χωριὸ μου. Μιὰν Αὐγουστιάτικη μέρα μὲ καλέσανε σένα τρυγητό.

* Ἐσηκωθήκαμε πρωτὶ-πρωτὶ, τὴν ὥραν τοῦ Ὁ Αὐγερινὸς ἔλαμπε ἀκόμα στὸ στερέωμα, γιατί τὸ πῶς τοῦ χάραξε ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν δὲ ἦτο ἀκόμα ἰσχυρὸ νὰ τοῦ ἐμποδίσῃ τὴν λάμψην του.

* Ἐπῆρα τὸ κυνηγετικὸ μου καὶ ἀκολούθησα τοὺς λοιποὺς χωρικούς. Ὡσπου νὰ φθάσωμεν στὸ ἀμπέλι τοῦ θὰ γινότανε ὁ τρύγος, εἶπε καλὰ χαράξη ἢ μέρα, καὶ ὥσπου νὰ ἐτοιμαστοῦνε μὲ τὰ καλάθια καὶ τὰ κοφίτια νὰ ἀρχίσουνε τὸ τρυγητό, ὁ ἥλιος ἄρχισε νὰ φαίνεται βγαίνοντας μέσα ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἐν ᾧ τὰ πουλάκια ζύπνια καὶ αὐτὰ πιά ἐψάλανε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σὰν νὰ χαιρετούσανε τὴν ἀνατολὴ του.

* Ὅλοι ἄνδρες, γυναῖκες, κορίτσια ἀρχίσαμε νὰ κόβωμεν τὰ κατάρματα σταφύλια, τρώγοντας συχνὰ καὶ μερικά διαλεκτὰ, «τώρα ποῦναι ἄρωτ', κι' εἶναι ἄρροσερὰ, γιατί ἀπὸ τὸ μεσημέρι κι' ὕστερα θάναι πυρωμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ δὲν θὰ τραβουνται» καθὼς ἔλεγε ὁ ἰδιοκτήτης κάνοντας τὴν γαλαντομίαν του καὶ προσκαλοῦντας τοὺς ξένους τρυγητάδες γὰ φᾶνε ἀπὸ

τά μυρισμένα σταφύλια, που ὁ Θεὸς ἐρέτο, τᾶστεϊλε ἐδλογημένα καὶ περίσια. Ἦταν δροσιά ἀκόμη καὶ ὄλοι εἶχανε ὄρεξι γιὰ τὴν δουλιάν, ἄλλοι τρυγοῦσαν καὶ ἄλλοι κουβαλοῦσαν, ἐνῶ γέλια καὶ φωνές χαρούμενες ἄντηχοῦσαν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ τὸ ἄλλο.

Ἐνῶ τραγουδώντας καὶ ὀμιλώντας ἐτρογουσαμε καὶ ἡ ὥρα ἐπέραν χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουμε κι' ἐγὼ ἄκουσα ἀπὸ μιὰν γριὰν τὴν ἱστορίαν τῆς ποταμίδας, τοῦ καλλικέλαδου αὐτοῦ πουλιοῦ, ποῦ ὀκίστηκε νὰ μένη πάντα στὰ πατάμια, κάτω ἀπὸ τὰ πράσινα πλατάνια καὶ δίπλα στὰ κρυστάλλινα νερά, γιατί μιὰ βραδιά ποῦ ἐκοίταζεν σένα ἀμπέλι τὴν περιέπλεξε ὡς τὸ πρῶτ' ἕνα ἀπὸ κείνα τὰ γένια τοῦ ἀμπελιοῦ καὶ δυσκολεῦθηκε πολὺ ὥσπου νὰ μπορέσῃ νὰ φύγῃ. Ἐφθασε τὸ μεσημέρι. Τὸ πτωμένο Ἀδγουσιτιάτικο μεσημέρι ποῦ ὄλους τοὺς ἀγαμνίζει καὶ τοὺς κάνει νὰ αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ καθήσουνε καὶ νὰ ξεκουραστοῦνε.

Τὸ μεσημέρι λοιπὸν καθήσαμε κι' ἐφάγαμε ὄλοι μαζί.

Ἦταν ὁ νοικοκύρης, ἡ γυναῖκα του, ἡ κόρη τους ποῦχε πρὸ ἐνὸς ἔτους παντρευθῆ με τὸ παιδάκι τῆς ποῦ τὸ εἶχε κι' αὐτὸ φέρει ἐκεῖ πέρα, ὁ ἄνδρας τῆς καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀπὸ χωριό.

Σὰν ἐφάγαμε κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιον μιᾶς ψηλῆς συκκῆς, καθήσαμε λιγάκι νὰ ξεκουραστοῦμε, ἐγὼ εἶχα γύρωι πᾶνω στὸ ἔδαφος καὶ καθὼς αὐτοὶ λέγανε διάφορες ἱστορίες με πῆρε ὁ ὕπνος. Ὅταν αὐτοὶ σηκώθηκαν γιὰ τὴν δουλιάν, δὲν με ξυπνήσανε, μοῦ ρίξαν ἀπάνω μου, ἕνα πρόχειρο ἀλαφρὸ σκέπασμα καὶ μάρψανε ἐκεῖ.

Δὲν ξεύρω, ὕστερα ἀπὸ πόση ὥρα ξύπνησα, εἶδα πῶς ἤμουνα μόνος, σηκώθηκα καὶ ἐπῆγα στὴν μικρὴ καλυβίτσα ποῦ ἦταν ἐκεῖ νὰ πάρω λίγο νερὸ νὰ πλυθῶ καὶ νὰ πιῶ κιόλα γιατί διψοῦσα.

Μόλις ἐφθασα στὸ κατόφι τῆς μικρῆς καλυβίτσας σταμάτησα. Μέσα, πᾶνω σὲ ἕνα στρώμα ἀπὸ θάμνους καὶ σκεπασμένη με ἕνα πρόχειρο σκέπασμα κοιμώτανε ἡ κόρη τοῦ νοικοκύρη με τὸ μικρὸ τῆς παιδάκι. Ἦτανε περίπου 25 χρονῶν με μιὰ εὐγενῆ χωρική μορφή, μ' ἕνα ὀμορφοκαμωμένο πρόσωπο. Αὐτὴ κοιμώτανε, μὰ τὸ παιδάκι δίπλα στὴν ἀγκαλιά τῆς ἦταν ξύπνιο. Ἐνα παιδάκι 10 περίπου μηνῶν, μ' ἕνα προσωπάκι στρογγυλὸ ποῦ ἔμοιαζε τοῦ μπαμπᾶ του καὶ με δύο ματάκια ποῦ λάμπανε. Εἶχε βγῆ ἔξω ἀπὸ τὸ σκέπασμα καὶ ἔπαιζε κινώντας τὰ χεράκια του καὶ τὰ ποδαράκια του. Στάθηκα ἀπότομα. Ἐκύταξα τὸ παιδάκι καὶ ἕνα ἀγγελικὸ χαμόγελο ζωγραφίσθηκε στὰ χεράκια του. Τὸ κύταξα ἄλλη μιὰ φορὰ καὶ σκέφτηκα «Ἴδου ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνδρός». Μέσα σ' αὐτὸ τὸ σύμπλεγμα τῆς κοιμώμενης μητέρας καὶ τοῦ ζωηροῦ παιδακιοῦ δίπλα τῆς κλίνεται ἄλλη ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνδρός. Ἀσυναίσθητα γύρισα κι' εἶδα μήπως στέκεται ἐκεῖ πουθενὰ ὁ ἄνδρας αὐτῆς καὶ ἀπολαύει τὴν εὐτυχίαν του. Καὶ χατόπιν σκέφτηκα, «πᾶσο θάθελα νὰ μαι ζωγράφος, γιὰ νὰ μπορέσω ὄσο πιὸ πολὺ ζωηρὰ νὰ παραστήσω αὐτὸ τὸ σύμπλεγμα καὶ νὰ τὸ ἐπιγράψω **Ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνδρός** δυστυχῶς δὲν εἶμαι μύστης τῆς θείας τοῦ Ἀπελλοῦ τέχνης. Με αὐτὰς τὰς σκέψεις ἀποσύρθηκα ἀπὸ ἐκεῖ πέρα εὐλαβούμενος νὰ μὴ ταραξῶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην τοῦ ἀνδρός.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΤΖΟΥΡΑΝΑΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

Ἡ ΖΩΗ ΚΑΙ Ὁ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

«Ἡ ἀνάγκη γιὰ τὴ βελτιοῦσιν τῆς ζωῆς ἀποτελεῖ τὴ γεννησιώου αἰτία καὶ τὸν κτηρῶνα κἀθε ἀνθρώπινος ἐνεργείας».

Ὁ ἄνθρωπος ἀργοκινήμενος ἀπὸ τὰ δάθη τῶν ἀτερμόνων αἰώνων, με χαμηλωμένο τὸ κεφάλι ἀπὸ τὰ χτυπήματα μιᾶς ἀνήλεως, μὰ ἀναπόφευκτης μοίρας, διαβκίνει τὸ μοιραῖο δρόμο τῆς ζωῆς, στολιζόντάς τον με τὰ μακροαριτάρια τοῦ ἰδρωτᾶ του καὶ με τὰ ρουμπίνια τοῦ αἵματός του. Μὰ αὐτὴ τὴ ζωὴ δὲν μπορεῖ νὰ τὴ ζήσει. Παντοῦθε τὸν τραγούριζεν ἡ δυστυχία καὶ κάτω ἀπὸ τὴν πιὸ φανταχτερὴ ἐπιφάνεια μιᾶς λαμπρῆς εὐτυχίας διαβλέπει τὸ πρόσκαιρο καὶ τὸ ἀπατηλὸ μιᾶς μάταιης χαρᾶς. Νοιώθε πῶς ὄλες οἱ ἡδονές τῆς ζωῆς εἶναι ἀνίκανες νὰ πληρώσουν τῆς βαθύτερας ἀπαιτήσεως τῆς ὑπαρξῆς του. Ζητεῖ ἀνακούφρησιν ἐξετάζοντας τὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρωπο. Μὰ ὄλο τὸ φῶς τῆς ἀνθρώπινος διάνοις εἶναι ἀνίκανον νὰ φωτίσῃ τὰ τρίσθετα τῆς ἀνθρώπινος ψυχῆς. Ἡ ἐρευνα αὐτὴ καθὼς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου τὸν ἀρῆναν ἀνίκανοποίητο. Πῶς λοιπὸν νὰ παρηγορηθῆ; Ἦρῆπει νὰ δημιουργήσῃ κάτι. Νὰ δημιουργήσῃ ἕνα κόσμο ἐδεχτό, ψεύτικο, ποῦ νὰ ἱκανοποιεῖ τίς ἐνδόμυχες ἀπαιτήσεις του καὶ σκεπασμένους ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῆς δελτιώσεως τῆς ζωῆς του νὰ ζῇ μέσα σ' αὐτὸν ὄλος φανταστικά, χιμαιρικά, ξεχωνώντας γιὰ μιὰ στιγμὴ τίς πίκρες τοῦ μοιραίου ταξιδιοῦ του.

Καὶ ὅ τοῦ θύμματος. Ὁ δύστυχος, μεθυσμένος ἀπὸ τὸ πιότ τοῦ δημιουργηθέντος οὐεῖρου του, ἀποξεχνιέται ὀλότελα καὶ μέσα σ' ἕνα τρελλὸ ἡδονικό μεθύσι λησμονᾶ πῶς αὐτὸ εἶναι δημιουργός του καὶ πιστεύει στὴν ἀντικειμενικότητα τοῦ χιμαιρικοῦ πλάσματος του. Ἔτσι πλάθεται μιὰ ἱριδίξουσα σφαῖρα ποῦ πέρνει τόσο περισσότερη αἰγλή, ὄσο εἶναι ὁ ἐνθουσιασμός περισσότερος τοῦ ἀνθρώπου. Ἄμχ ὁ γεννητήσιος αὐτὸς ὄργασμός ἐλαττωθῆ χάνει σιγά-σιγά τὴν κατχυκαστικὴ τῆς λάμψης καὶ τὸ ἀνέσπερο φῶς τῆς ἀρχίζει νὰ κοκκινίζει στὴν ἀρχή, ὕστερα νὰ ὀχρηῆ καὶ στὸ τέλος πολλές φορές καὶ ὀλότελα σβύνει. Κι' ὁ καθένας νομίζει πῶς ὁ ἄλλος ποῦ ὀλέπει τὴ σφαῖρα με διάφορο χρῶμα πλανάται. Πῶσο εἶναι ἀπκτημένος! Τὴν ὀλέπει κἀθε ἕνας ἀναλόγως ὄλων, ποῦ ἀναφέρουμε πᾶρα πᾶνω. Καὶ ἔτσι ἡ ποικιλία αὐτῆ τῶν ἀντιλήψεων γεννᾶ πλήθος φαινομενικότητων, ποῦ ἐν τῷ συνόλω τῶν ἀποτελοῦν πάλι τὴν κεντρικὴ φαινομενικότητα τῆς σφαῖρας.

Ὅταν ὄμως κανεὶς ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ μεθυσιοῦ τοῦ οὐεῖρου ἀφήσῃ τὴν διάνοιά του, γοργόφτερη ταξειδεύτρα στοὺς κόσμους τῆς φαντασίας, νὰ ἐξετάσῃ αὐτὴ τὴ σφαῖρα ὀλέπει πῶς πραγματικὰ δὲν ὑπάρχει καὶ ἀπογοητευμένος νοιώθε τὴν χιμαιρικότητα τοῦ οὐεῖρου του. Μὰ πάλι: κι' αὐτὸ στακάζει μιὰ παρηγοριά στὴν ψυχὴ του, τὴν παρηγοριά πῶς πρῶτος αὐτὸς ἐπάταξε στὸ Κεντρικὸ Μυστήριο κι' ἐνονοῖσε τὴν ἀλήθειαν.

Κι' ἐνῶ στὴν πραγματικότητα εὐρίσκεται: στὴν

Είδα μότρα με τὸν ἄνθρωπο τὸν πρωτόγονο πρὸ τῆς δημιουργίας τῆς ἱριδιζύουσας σφαίρας, δὲν εἰσθάνθηκε ἀπόγνωση, μὰ μιὰ νέα ἀνακούφιση, κι' αὐτὴ ἔλωσ ἀπατηλὴ κατ' οὐσίαν, πού τοῦ κάνει ὑποφερτὴ τὴ ζωή.

Καὶ ἀγνοῶντας δημιουργεῖ μιὰ νέα φαινομενικότητα, μιὰ νέα κατηγορήτρια σφαῖρα, οἰκτιρόντας τοὺς ἄλλους γιὰ τὸ προσκόνημα μιᾶς τόσο ἀνύπαρχτης σφαίρας, χωρὶς νὰ ξέρη καὶ τῆς δικῆς του τὴν πραγματικὴ ἀνυπαρξία. Ἔτσι αὐτὴ ἡ ἀλληλουχία φαινομενικότητων ἀποτελεῖ τὸ μέσον γιὰ τὴν κατηγορίαν τῆς ζωῆς. Ἡ ἀνάγκη γιὰ τὴ βελτίωση τῆς ζωῆς ἀποτελεῖ τὴν γεννητήσιο ἀφορμὴ καὶ τὸν πυρήνα κάθε σφαίρας πλοσμένης, ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ἀποκλειστικὰ γιὰ αὐτοπαραγορῶν.

Καὶ ἡ ἀντικειμενικοποίηση τοῦ ὑποκειμενικοῦ αὐτοῦ κόσμου ἀποτελεῖ τὸ μέσον πρὸς ἀνακούφιση ἐνὸς συνόλου, πού πλέει σ' αὐτὸν τὸν ὠκεανὸ τῆς φαινομενικότητος πού τὴν ἐκλαμβάνει ὡς πραγματικότητα—τῆς ἀπάτης.

Ἀκόμα καὶ ἡ ἀνακάλυψη τῆς ἀπάτης αὐτῆς δημιουργεῖ μιὰ νέα κατηγορίαν ψεύτικη, μὴ ὑπιστανμένη πραγματικὰ, ἀπατηλὴ.

PENOS MARGARITHES

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ,

Ἐγραφα προχθὲς, πὸς ἡ Ἀττικομανία ἀρχίζε ἀπὸ τὴ σύσταση τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους. Ἴσως βροθόνε μερικοὶ καὶ ἀντιτείνουν καὶ ποῦν πὸς ἀρχίζε ἀπὸ τὸν Λουκιανὸ. Αὐτὸ ὁμῶς εἶνε ἔτσι κ' ἔτσι. Καὶ βέβαια ἅμα ζῆς 400 χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸ Σοφοκλῆ κ' εἶσαι λογιζομένουσ, τιμὴ καὶ δόξα σου εἶναι νὰ γράφης τὴ γλῶσσα τοῦ Πλάτωνα, πού τὴν μιλᾶνε καὶ οἱ θεοὶ, ἀλλὰ ἡ γλῶσσα τοῦ Πλάτωνα στὸν καιρὸ τῆς μιλήθηκε, ἦτανε ἐξάπαντος γλῶσσα γενικὴ, ἀφοῦ μόνο γιὰ τὸ Θουκυδίδη ἀκοῦμε πὸς ἦτανε, νὰ ποῦμε, καθαρευουσιάνος τῆς ἐποχῆς του.

Γιὰ τὸ χρόνον τὸν ἀκριτικῶν τραγουδιῶν εἶναι ἀναντίρρητο πὸς γραφτήκανε ὕστερα—πολὺ ὕστερα ἀπὸ τὸ Νικηφόρο.

Τῆς Ἐποχῆς του ἐπικὸ ποίημα κανεῖς δὲν ἔγραφε.

Ἐτελειώναμε δὲ με τὸν Παλαμὰ καὶ Ψυχάρη.

Μὰ οἱ κακὲς γλῶσσες κάτι θὰ ποῦν, κάτι θὰ μουρορίσουν, μασῶντας τίς λέξεις καὶ μορφάζοντας παραξένα.

Κ' εἶναι οἱ κακὲς γλῶσσες σ' αὐτὴ τὴν περίστασι δὲν λογίων : Ἄλλοι δηλαδὴ θὰ θένε πρῶτο τὸν Ψυχάρη καὶ ἔπειτα τὸν Παλαμὰ καὶ ἄλλοι θὰ προμύνανε νὰ βάλουμε τὸν Ραγκαβῆ ... ἴσως. Γιὰ τοὺς δευτέρους περιττὸ νὰ μιλήσουμε. Μὰ γιὰ τοὺς πρώτους εἶναι νὰ δώσουμε μιὰν ἐξήγησι :

Εἶναι βέβαια ἀναντίλετο πὸς ὄθησε σὲ πραγματικὴ δημιουργία, σὲ καλαισθητικὴ μορφή λογοτεχνίας, σπέρμα γιὰ νὰ ριζώσῃ τὸ χιλιόκλαδο δέντρο τῆς νέας δημιουργίας, ἔροψε ὁ Ψυχάρης, ἀλλὰ ὁ Παλαμὰς εἰναῖοφοβερός ἀλεστής νοῦς, πού ψυλοκοκινίζοντας συνάμα, μᾶς παρουσιάζεται κολοσσὸς ἀληθινὰ σῆμερα. Ὁ Πάλλης ἐπιγραμματικὰ λέγει στὸν Μπρου

σό : Σὲ κείνα τὰ προσηυχαικὰ χρόνια ὅλοι γράφαμε τὴν κασίδικη. Ἄρα καὶ ὁ Παλαμὰς ἐξάπαντος θάγραφε τὴν καθαρεύουσα καὶ ἔτσι ἀπὸ τὴ βαθιὰ καὶ ἐμπνεασμένη ποιήσῃ του θάχε λείψει ἡ καλαισθητικὴ δύναμη τὸν τραγουδιῶν του, πού τοὺς χαρίζει τὸ ψηλὸ καὶ καλλιτεχνικὸ ὕφος τοῦ ΠΑΛΑΜΑ.

Ἄμα διαβάξῃ κανεῖς τοῦ Παλαμὰ τὰ τραγοῦδια λές χίλιοι ἤχοι ὕψηλοι καὶ βαθνόνητοι ἀντηχοῦνε στὴν ψυχὴ του πού με τὴν καθαρεύουσα θάλειπαν.

Μ' αὐτὰ τὰ λίγα κλείνομε τὸ προχθεσινὸ σημεῖομα μας καὶ πᾶμε παρακάτω, νὰ μιλήσουμε γιὰ τὴ γλῶσσα.

Καὶ θέτουσε τὸ ἐρώτημα : Ποιὰ γλῶσσα ἀποδείχτηκε στὸ νὰ ἐκφράξῃ τὰ ψυχικὰ συναισθήματα καὶ τὰ διανοήματα πιὸ κατάλληλη, πού καὶ ὁμορφότερα νὰ τὰ ἐκφράξῃ καὶ πιὸ εὐκόλα νὰ τὰ καταλαβαῖνομε, ἡ δημοτικὴ ἢ ἡ καθαρεύουσα ; Ποιὰ ἄλλη γλῶσσα ἔχει τὴ χάρη καὶ τὸ ἀπαλότατο χροῦδι τῆς δημοτικῆς στή ρίμα τοῦ τραγουδιοῦ, πού κάθε λέξη τῆς λές καὶ κάτι ἀνάλαφρο ἀγεράκι βάζει στὰ βάθια τῆς ψυχῆς σου ;

Δεῖξετέ μου καλύτερο ποίημα στὴν καθαρεύουσα ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ περιώνυμο ἐκεῖνο.

Αὐγίτσα θε νὰ σηκωθῶ ἀπ' τοῦ βουνοῦ τὴ ρίζα νὰ σύρω νὰ ξημερωθῶ βουνὸ μου στὴν κορφή σου νὰ κάμω κύκλο στὸ βουνὸ, βόλιτα στή μαδῆρα νὰ βροῦ μιὰ πέτρα ριζιμιά νὰ διπλωθῶ νὰ κάτσω νὰκούσω γερακιῦ φωνὴ καὶ φάλκο νὰ λαλήσῃ νὰκούσω καὶ τὴν πέροδικα ... (1)

Ὁ Νεοέλληνας εἶναι σὲ ἴλα του ἀψῆς καὶ γλῆγορος. Εἶναι ἐπομένως καὶ στή γλῶσσάτου Γαφτόέκοψε καὶ τὰ περισσότερα ἀοχικὰ φωνήεντα, τίς μικρὲς κατάληξες καὶ ἀντὶ τοῦ ἀσκημονκαὶ κακόηχου «φύσεως» τῶκαμε ποιὸ λεβέντικο, σύφωνο με τὸν ἐνθουσιασμένο χαραχτήρα του, «φύσης». Κάτι σύφωνα γ'μ, β'μ, ν'μ, κ. τ. λ. πού πᾶνε κακόηχα, τὰ ξεχώρισε καὶ ἔοριξε τὸ πρῶτο καὶ ἔχομε μόνο τὸ δεύτερο καὶ ὄχι ὅπως νομίζουσι μερικοὶ ἀ(κατα)νόητο πὸς τὸ ἀφομοίωσε.

Ἐπίσης τὴν τρίτη κλίση γενικὰ τὴν ἀποορίφανε. Στ' ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ εὐκόλα φαίνεται μὰ στὰ οὐδέτερα, θὰ ρωτήση κανένας.

Τριτόκλιτα οὐδέτερα λίγα μεταχειρίζονται, μὰ ὅσα εἶναι καὶ μάλιστα τὰ περιτοσύλλαβα τὰ σχηματίζουν στή δευτέρω κλίση κ' ἔχομε : γαλάτου, πραγμάτου, κυμάτου, μπαλωμάτου, ἀναντρανισμάτου, ἀνακλαρισμάτου, σωματό, στοιχημάτου, ἀναμαζωμάτου, σωμαζωμάτου κ. τ. λ. γραμμάτου, χτημάτου, περασμάτου καὶ ἀπὸ τ' ἄλλα ἔχομε γεγονότο, φωνήεντο, δάσο (δάσου : βλέπε : Η ΜΑΝΝΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΥ Ἀντονωιάδη πολλαπλὲς φορές).

Ἄλλὰ θὰ μοῦ πῆτε : ἴμπορεῖ νὰ σταθῇ δηγημάτου, ποιημάτου κ. τ. λ. ;

Γιατὶ νὰ μὴ σταθῇ, ἀφοῦ καὶ καλλιτεχνικότερο εἶναι ; Θὰ τ' ἀπαντήσω.

• ΚΟΡΝΑΡΟΣ

(1) Τὸ ποίημα τοῦτο κάθε ἄλλο παρὰ τὴ φυσικὴ ὁμορφιάα θέλει νὰ παραστήσῃ εἶναι δυσβολιδτικὸ καὶ λέγει τὸ μελλοῦμενο ἐγερτήριο δάλλπιδμα κατὰ τ' ἀποδιαφώτισμα τῆς ἐλευτεριάς, πού τότε θὰ μποροῖν ὁ ἄνθρωπος νὰκούσῃ τὰ ὄρατα καὶ ζωογόνα τοῦ πολιτισμοῦ εἴπια.

ΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΣ

Ἡ ἔννοια τῆς ἀπόλυτης μουσικῆς
ἢ μουσικῆς τοῦ Μπετόβεν

Ὁ ὅρισμός ἐννοίας καὶ τοῦ σκοποῦ τῶν Καλῶν Τεχνῶν ποῦ ἐκθέσαμε ἰσὴν ἀρχὴ τῆς ἱστοριοκοινητικῆς μελέτης μας, εἶνε ἕνας ὅρισμός γενικῶς ποῦ προσπαθεῖ νὰ ἀγκαλιάσει τὸν ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τῶν τεχνῶν μέσα σὲ ὅλους τοὺς περασμένους καὶ μελλοντικούς αἰῶνες, φυλάσσοντας καὶ σεβόμενος ὅλες τὶς ἀπαιτήσεις τῆς **σχετικῆς ἐννοίας τοῦ κελοῦ καὶ τοῦ ὄρχιου** ποῦ κανονίζεται σύμφωνα με τὶς ἐκάστοτε ψυχικὲς διαθέσεις, καὶ διανοητικὲς πεποιθήσεις. Ἔτσι μπορέσαμε νὰ ἐξηγήσουμε γιατί ἡ Μουσικὴ μαζί με ὅλες τὶς ἄλλες τέχνες στὴν ἀρχαιότητα καὶ κάτω ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴ χειραφέτησί τους περιβάλλονται ἀπὸ τὴν λιτὴ ἐκείνη πλαστικὴ αἴγλη, γιατί στὴν μουσικὴ μεταχειρίζονται περισσότερο τὴν κατερχόμενη διαδοχὴ τῶν φθόγων ἀπὸ τὴν ἀνερχόμενη. Εἶδαμε πὺς οἱ μορφὲς καὶ τὰ εἶδη τῶν τεχνῶν τους, ἐκφυανμένα στὰ σπλάγγνα τους τὴν φιλοσοφία του τὶς συνειδητὲς καὶ ὑποσυνειδητὲς τάσεις της. Βλέπουμε ἔπειτα τοὺς αἰῶνες με τὸν βαρὺ καταθλιπτικὸ ὄγκο τους νὰ κυλοῦν, νὰ ἀναποδογυρίζουν παραδεδομένους ἀξίες νὰ διαμορφώνουν νέες κοινωνίες ποῦ μαζί τους ἀξεχώριστα μπλεγμένες βρίσκονται καινούριες πεποιθήσεις, καινούργιες ἰδέες. Καὶ παρακολουθώντας τὴν ἱστορία τῶν τεχνῶν μέσα στὸ καλλιεργούμενο χῶμα τοῦ Χριστιανικοῦ Εὐαγγελίου, τὶς βλέπουμε βιαστικὰ βιαστικὰ νὰ ἀποζητοῦν καινούρια ἔκφραση. Τὸ μυστικὸ ὅλησ αὐτῆς τῆς ἐσπευσμένης μετουσίωσης βρίσκει μέσα στὰ ρητὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἰσὴν ἀνάκληση τοῦ Ἰουδαϊκοῦ δεκάλογου, ἰσὴν παραβολὴ τοῦ σκοπέως καὶ ἰσὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία. Ὁ Χριστὸς εἶται ἀναμφισβήτητα ὁ πατέρας μας, αὐτὸς εἶναι ὁ θαυματουργὸς, νέος μέγας ποιητὴς ποῦ εὐαγγελίζει ἀπὸ μακρὰ τὶς σύγχρονες Καλὲς Τέχνες. Ὁ ἄνθρωπος καλεῖται τώρα νὰ ρίξει μιὰ ματιὰ στὸν ἑαυτό του, ἰσὴν ψυχὴ του.

Κι' ἔσκωπα πρὸς τὴν ψυχὴ μου σὰν στὴν ἄκρη πη-
γαδιοῦ...

Κι' ἔκραξα πρὸς τὴν ψυχὴ μου με τὸ κράξιμο τοῦ
[νοῦ. (Παλαμᾶς)]

Ἐκεῖ μέσα στὰ κατάβαθα τῆς ψυχῆς του θὰ βρεῖ τὸ βάλοισο τῆς παρηγορίας ὁ ἄνθρωπος καὶ τὴν ἀξία τῆς ζωῆς, τῆς καινούριας ψυχικῆς ζωῆς. Ἔτσι τὴν ἰσὴν μουσικὴ προορίζεται νὰ γίνῃ ἡ ἀποκάλυψη τῶν ἐνδομύχων μας, τῆς ἀτομικῆς ψυχικῆς οὐσίας μας. Δὲν ἀρκεῖ ἡ περιγραφή μιᾶς συμμετρῆς ὁμορφιάς, δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀντικειμενικὴ ὁμορφιά τοῦ φυσικοῦ πε-

ριβάλλοντος. Χρειάζεται ἡ ὁμορφιά αὐτὴ νὰ βρεῖ ὑποκειμενικὴ ἔκφραση, νὰ συνταυτισθεῖ με τὸ βάθος τῆς ὁμορφιάς τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου γιὰ νὰ μᾶς συγκινήσει. Μὰ καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμα. Ὁ ἐσωτερικὸς μας κόσμος ἔχει βέβαια κι' αὐτὸς τὸν Ἀπόλλωνα του καὶ τὸν Διόνυσό του, ἀκόμα βαθύτερα ὅμως ἔχει τὸν ἀνεκφραστο κόσμο τῶν ψυχικῶν συγκινήσεων, τὴν λιγοθυμισμένη ἐκείνη ἀπειρία τῶν συγκινημένων ὄραιοτήτων ποῦ ἐκφραζόμενες με τὴν βοήθεια τῆς Μουσικῆς ὅσο περισσότερο εἶνε μπορετὸ πιὸ ἀνάερα καὶ ἰδανικὰ, βρίσκουν τὶς ὑποκειμενικὲς χορδὲς τῆς ψυχῆς τῶν ἄλλων καὶ μέσα σὲ μιὰ ἀνεκφραστὴ πάλι συγκίνηση, τοὺς χαρίζουν τὶς ὥραιες λεγόμενες στιγμὲς ποῦ κάνουν τὴ ζωὴ ἀντάξια νὰ τὴν ζῆσαι κανεῖς. Ἔτσι λοιπὸν ἡ οὐσία τῆς Γερμανικῆς Μουσικῆς συμφωνίας τοῦ Μπετόβεν εὐρίσκεται ἰσὴν ἐρευνα τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τοῦ ἀνθρώπου κι' αὐτὸς μᾶς ἐνδιαφέρει στὴν σύγχρονη ἐποχὴ. Στὴν Μουσικὴ τοῦ Μπετόβεν (μιλῶ βέβαια ἔτσι συμπυκνώνοντας ὅλη τὴν κλασ. Γερμανικὴ παραγωγὴ στὴν συμφωνία τοῦ Μπετόβεν) εἶνε ἀδύνατο νὰ καθορίσει κανεῖς με τὴ σκέψη, με τὴν **δυσσαφιστικὴ** διάνοηση τὸ περιεχόμενό της. Ὁμιλία της εἶνε **ψυχικὴ**, καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ διασαφίσει τὴν ὁμιλία τῆς ψυχῆς; Ἡ κατανόησή της εἶνε ἔργο τῆς ἐνδομύχης ἐκείνης σκέψης **ποῦ δὲν μᾶς εἶνε μπορετὸ νὰ νὰ συλλάβουμε καθοριστικὰ** με τὸ ὄργανο ἐκεῖνο ποῦ ὀνομάζουμε **μουσικὴ** καὶ ποῦ σκοποὶ του εἶνε νὰ ἐρευνᾷ μέσα στὴν σφαίρα τοῦ νοητοῦ καὶ λογικοῦ τὶς σχέσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ κόσμου με τὸ περιβάλλον. Τέτοια ἡ οὐσία τῆς μουσικῆς, μᾶς ἐμφανίζεται στὴν περίστασι αὐτὴ σὰν **μοναδικὴ τέλει γλῶσσα τῆς ψυχῆς**, γλῶσσα τοῦ ἀνεκφραστοῦ ψυχικοῦ ἐνδομύχου. Τὴν αἰσθανόμαστε νὰ μᾶς διαπερνᾷ ὡς τὰ κατάβαθα τοῦ ἐγῶ, μὰ δὲν μπορούμε νὰ διανοηθοῦμε ἐκεῖνα ποῦ μᾶς λείπει δὲν μπορούμε νὰ τὰ κάνουμε συγκεκριμένα καὶ ἀκριβῶς σ' αὐτὴ τὴν ἀδυναμία της βρίσκει ἡ ἀξία της καὶ ἀναμφίβολη ὑπεροχὴ της ἀνάμεσα σὲ ἄλλες Τέχνες ποῦ μάταια κνηγᾶνε νὰ φτάσουνε στὸ μεταφυσικὸ ὕψος τῆς Μουσικῆς. Ποιὸ μάρμαρο, ποιὸ χῶμα, ποιὸς λέξεις μποροῦν νὰ ἐξαυλωθοῦν στὸ ὕψος τῆς Μουσικῆς καὶ νὰ μιλήσουν τὴ γλῶσσα τῆς ψυχῆς; Ὅλες οἱ Τέχνες ἔχουνε καὶ χροσποῦνε τὴν ὑπαρξή τους στὴ μουσικὴ ποῦ περιβάλλονται γιὰ νὰ ἐμφανιστοῦν ἀξίες νὰ συγκινήσουν. Καθὼς λέμε γιὰ ἕνα ποίημα, ἕνα κᾶδρο, ἕνα ἀγαλμα, πὺς ἔχει μουσικὴ καὶ ρυθμὸ, στὸ στίχο, στὸ συνδυασμὸ τῶν χρωμάτων, στὴν γραμμὴ, γιὰ νὰ δώσουμε σ' αὐτὸ σπουδαιότερη θέση ὡς ἔργου βιώσιμου, ὡς ἔργου, ποῦ ἀνταποκρίνεται στὴν μεταφυσικὴ ροπή τῶν ψυχικῶν μας συναισθημάτων. Τὸ ἀνάερο στοιχεῖο τῆς Μουσικῆς κινούμενο μέσα στὸν χρόνο

εἶνε αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ψυχὴ. Ἡ ἐποικοδόμησις τῶν ἤχων μέσα σὲ ὀρισμένο ἀπὸ τὴν ψυχὴν διάθεσιν σχῆμα εἶνε ἢ ποῖο ἀντάξια ζωγραφία μιᾶς ὀρισμένης ψυχικῆς καταστάσεως. Ἔτσι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ Μουσικὴ ἀποτελεῖ μία ἀποκάλυψιν. Εἶναι ἀποκάλυψιν μεταφυσικὴ καὶ ὡς τέτοια δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἔξει μέσα τῆς τὴν μεταφυσικὴ οὐσία τῆς «ἀπόκρυφης φύσεως τοῦ κόσμου».

Καὶ βέβαια ἡ ἀπόκρυφη οὐσία τοῦ κόσμου βρίσκειται μέσα ἐκεῖ στὸ ἀκατανόητο, στὸ ἀσύλληπτο, στὸ ἀδιανόητο καὶ ἀνεξερευνήτο ἐκεῖνο στοιχεῖο ποῦ ὀνομάζεται ζωϊκὴ πνοή, πνοὴ τοῦ πνεύματος τῆς φύσεως καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου, ναί, βρίσκειται μέσα στὴ Μουσικὴ. Ἄς ἀκουσοῦμε, νὰ μιᾶς μιλάει τὸ θέμα ἐνὸς κουαρτέτου, τὸ θέμα τῆς συμφωνίας τῆς χαρᾶς, τὸ θέμα μιᾶς σονάτας πιάνου, τοῦ Μπετόβεν.

Προσπαθήσατε νὰ καθορίσετε τί αἰσθάνεσθε, προσπαθήσατε νὰ συλλάβετε τὴν δύναμιν ἐκείνην ποῦ ἔχετε νὰ σᾶς κτυπήσῃ τὸ στήθος, νὰ σᾶς πλημμυρίσῃ ἀπὸ ὀρμές, νὰ σᾶς ἀναπάφῃ τὴν κουρασμένη ἀπὸ τὶς ὀδύνας τῆς ζωῆς ὀντότητα, νὰ σᾶς τσακίσει ἀπὸ θλίψη, νὰ σᾶς συνελπίῃ σὲ δάκρυα, σὲ γέλοια, σὲ λιγοθυμιζόμενα γαργαλισμὰ πνευματικὰ. Αἱ ὄχι λοιπὸν, ἐκεῖνη τὴ στιγμή δὲν ζῆτε, δὲν εἶστε ἀνθρώπου, ἡ ψυχὴ σας δὲν εἶνε μαζὺ σας εἶνε ἐκεῖ μέσα στὸν ἦχο ἀλληλοχαιδεύεται μαζὺ του, φτερουγίζει σὲ τρελλὸ ἀνάερο ταξεῖδι, συναγωνίζεται μαζὺ του στὸ χαρούμενο κατρακύλισμα, κλαίει μαζὺ του τὸν πόνο του ποῦ εἶνε καὶ δικὸς τῆς πόνο, ἀναδιπλώνεται καὶ τραγουδεῖ καὶ μεστὴ ἀπὸ θλίψιν καὶ μεστὴ ἀπὸ χαρὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς, παίξει μὲ τὰ πλεύθερα φτερά τῆς. Καὶ τότε σεῖς, σεῖς τὸ μυαλό σας τὸ φτωχὸ μας λογικὸ τί κάνει; Εἶνε πολὺ ζαλισμένο διστάζει δὲν ξέρη εἰ νὰ πῆ καὶ τοῦ μένει μοναχὰ πάντοτε μιὰ θετικὴ ἀμφιβολία. Ἄραγε εἶνε ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ μουσικὴ, καὶ εἶνε ἡ μουσικὴ ἀπὸ ψυχὴ; Γιατί νὰ μὴν ὀνομάζω τὴν ψυχὴ μου μουσικὴ;

Καὶ θεμελιώνουμε ἕναν ὀρισμὸν μεταφυσικόν.

Μουσικὴ εἶνε ἰδανικώτατη καὶ πνευματικώτατη παράστασις τῆς μονοτικῆς μεταφυσικῆς οὐσίας τοῦ τοῦ ζωϊκοῦ κόσμου, ποῦ ἐνοποιεῖ ἀφομοιωτικὰ εἰς αὐτὸν, τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀτομικοῦ πνευματικοῦ πεδίου τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ πεδίου τῆς ἐπίλοιπης φύσεως. Ὡς συμβολικὴ παράστασις αὐτῆς τῆς ἐνοτικῆς πνευματικότητος ἡ μουσικὴ εἶνε ταγμένο νὰ ἐρευνᾶται ἀπὸ τὴν τέχνην τῆς μουσικῆς, καὶ μαζὺ μὲ αὐτὴν νὰ ἐρευνᾶται τὸ μυστήριον τοῦ κόσμου καὶ τὸ μυστήριον τῆς ψυχῆς ποῦ ἐκεῖνη εἶνε καθαρὸς καθορέφτης των καὶ μοναδικὴ γλῶσσά των.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΚΟΥΔΟΥΛΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Μὲ τιμὴν μας δημοσιεύομε σήμερον δυὸ ἀνέκδοτα ποιήματα τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ποιητῆ κ. Καβάφη. Τώρα, ποῦ τόσο γίνεται θόρυβος γύρω στὸ ὄνομα τοῦ «θῆταν ἔλλειψιν γιὰ τὸ περιοδικὸν μας νὰ μὴν παρουσιάσῃ στοὺς ἀναγνώστῃς του δυὸ ποιήματα χαρακτηριστικὰ τῆς νοοτροπίας τοῦ ἀξιόλογου ποιητῆ.

Ἐβγήκε τὸ φύλλον τοῦ Ἰανουαρίου — Φεβρουα-

ρίου τῆς «Νέας Τέχνης» μὲ συνεργασίαν ἐκλεκτῆ τοῦ ποιητῆ Καβάφη, Ὁμ. Μπεκέ, Σπεράντζα, Βαϊάνου, D. Uvrsmont κλπ. καθὼς καὶ τῶν Ἄλκη Θρούλου, Βάλσα κλπ. Τὸ διαλεκτὸ αὐτὸ περιοδικὸν εἶνε ἀπαραίτητο γιὰ κάθε ἕνα ποῦ παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξιν τῆς Νεοελληνικῆς Τέχνης.

Συνέχεια τῆς Ἱστορικοαισθητικῆς μελέτης ποῦ δημοσιεύομε τοῦ ἐκλεκτοῦ μας συνεργάτη κ. Σκουλούδη εἶναι τὸ σημερινὸ κομμάτι γιὰ τὴν Μουσικὴν τοῦ Μπετόβεν, ποῦ πρωτοδημοσιεύθηκε στὸν «Ἐρωτόκριτο». Ἡ συνέχεια αὐτῆ ἀνήκει ἀποκλειστικᾶς τὸν «Ἀργερινόν» ποῦ μὲ τιμὴν τῆς φιλοξενεῖ τὴν ἐκλεκτὴν μελέτην τοῦ ἐμπνευσμένου μουσικοῦ.

Τὴν Κυριακὴν 24 τοῦ Μαΐου δόθηκε στὸν «Χουρσότομο» ἀπὸ τὴν τελευταία τάξιν τοῦ πρώτου Γυμνασίου, ὁ «Ὁθέλλος». Ἡ ἐπιτυχία τῆς παραστάσεως, κρινομένης πάντα σχετικὰ μὲ τὴν πρωτοπειρίαν τῶν ἐρασιτεχνῶν — μαθητῶν, ἦταν ἀνώτερη καθε προσδοκίας. Στὴν ἔλλειψιν καθε αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως ἀπὸ τὴν Πατριίδα μας αἰσθανθήκαμε γιὰ λίγες στιγμῆς τὸν παλμὸν καὶ τὴν φοικίαν τῆς Ὑψηλῆς Τέχνης τοῦ μεγάλου δραματικοῦ. Γιατὸ συγχαρομένον θερμὰ τὸν Κον Γυμνασιάρχον καθὼς καὶ τοὺς ὑποδουθέντες τοὺς πρωτεύοντες ρόλους μὲ θαυμαστὴν ἐπιτυχίαν Δίδα Ζηρογιαννοπούλου (Λυσδαμόνα) καὶ Κουρ Κουρ Γεώργιον Στεφανουδάκη (Ὁθέλλον) καὶ Νικόστρατον Βαρδάκη (Ἰάγον). Ἀξιέπαινοι ἐπίσης εἶναι καὶ ὅλοι ποῦ μ' ἀρετὴν ἐπιτυχίαν ὑποδύθηκαν τοὺς δευτερεύοντες ρόλους.

Καὶ πάλιν παρακαλοῦμε ἐκείνους ποῦ δὲ μᾶς ἔστειλαν ἀκόμη τὴν συνδρομὴν των νὰ μᾶς τὴν διαβιβάσουν ὅσο τὸ δυνατόν ταχύτερα. Εἶναι ἔλλειψιν πληρωσεως στοιχειώδους καθήκοντος.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ τοῦ Περιοδικοῦ οἱ ἔχοντες καταβάλλει ἐξάμηνον συνδρομὴν, ὅτι μὲ τὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς τούτου λήγει ἡ συνδρομὴ των.

Ἐπομένως ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ λογιζοῦνται συνδρομηταὶ εἰς τὸ μέλλον, παρακαλοῦνται ὀπως ἀποστείλλουν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν των εἰς τὸν Διαχειριστήν.

Ἐπίσης εἰδοποιοῦνται οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ ὅτι ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ λογιζοῦνται συνδρομηταὶ δι' ὀλόκληρον τὸ ἔτος πρέπει νὰ στέλλουν δραχ. 25 ὅσοι δὲ τῆς Β' μόνον περιόδου δραχμ. 18.

(Ἐκ τῆς Διαχειρίσεως)